

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
TEISĖS GRUPĖ**

IŠVADA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL LIETUVOS
RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS 2015 M. BIRŽELIO 17 D. NUTARIMO NR. 631 „DĖL
KANDIDATŲ Į VALSTYBĖS ĮMONĖS AR SAVIVALDYBĖS ĮMONĖS VALDYBĄ IR
KANDIDATŲ Į VALSTYBĖS AR SAVIVALDYBĖS VALDOMOS BENDROVĖS VISUOTINIO
AKCININKŲ SUSIRINKIMO RENKAMĄ KOLEGIALŲ PRIEŽIŪROS AR VALDYMO
ORGANĄ ATRANKOS APRAŠO PATVIRTINIMO“ PAKEITIMO“ PROJEKTO
(TAP-19-420; TAIS-18-12628(2))**

2019-04-04 Nr. NV-932

Vilnius

Įvertinę Nutarimo projekto atitiktį įstatymams, Vyriausybės nutarimams bei teisės technikos reikalavimams, teikiame šias pastabas ir pasiūlymus:

1. Korupcijos prevencijos įstatymo 8 str. 1 dalies 18 punkte nustatyta, kad jeigu rengiamu teisės aktu numatomas teisinis reguliavimas gali paveikti korupcijos mastą, teisės akto projekto rengėjas atlieka teisės akto projekto antikorupcinį vertinimą. Šiuo konkrečiu atveju, siūlomu teisiniu reguliavimu siekiama tobulinti kandidatų į valstybės ir savivaldybių įmonių, valstybės ar savivaldybės valdomų bendrovių ar jų dukterinių bendrovių kolegialius organus nepriklausomumo kriterijus, atrankos procesą, padidinti atrankos komisijos nepriklausomumą. Vertinant teikime Vyriausybei numatytus rengėjų siekius, manytume, kad visgi turėtų būti atliekamas teisės akto projekto antikorupcinis vertinimas, kad pagrįstume, ar siūlomas reguliavimas dėl atrankos mechanizmo skaidrumo yra pakankamas.

2. Teisės aktų priskyrimas norminių teisės aktų grupei apibūdina jų taikymo apimtį ir privalomumą, *norminiai teisės aktai turi visuotinio privalomumo pobūdį* (Lietuvos Vyriausiojo administracinio teismo 2010 m. balandžio 6 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A444-1406/2010). Šiuo konkrečiu atveju, Nutarimo projektas bei juo siūlomas tvirtinti Kandidatų į valstybės įmonės ar savivaldybės įmonės valdybą ir kandidatų į valstybės ar savivaldybės valdomos bendrovės visuotinio akcininkų susirinkimo renkamą kolegialų priežiūros ar valdymo organą atrankos aprašas (toliau – Aprašas) akivaizdžiai yra norminio pobūdžio teisės aktas. Todėl, Nutarimo projekto 2 punkte įtvirtinamos taisyklės dėl nuostatų privalomumo vertintinos kaip teisėkūros esminis (kertinis) principas, kurio įtvirtinimas, šiuo konkrečiu atveju, laikytinas pertekliniu ir formuotų ydingą teisėkūros praktiką. Be kita ko, pastebėtina, kad, siekiant teisinio aiškumo, galima būtų pačiame Apraše išskirti asmenų ratą, kuriam teisės aktas taikomas.

3. Siūlytina Aprašo 2.4 papunktyje ir 31 punkte atsisakyti subjektyvaus vertinimo formuluotės „aktyviai“.

4. Aprašo 2.5 papunktyje nustatyta, kad atrankos komisija <...> teikia atranką inicijuojančiam subjektui iš tinkamiausių kandidatų *laimėtojų sąrašą* (tokia formuluotė vartojama ir Aprašo 52 punkte). Tuo tarpu Aprašo 45 punkte ir kituose Aprašo punktuose nustatyta, kad

atrankos komisija sudaro *laimėtojų eilę* į kiekvieną kolegialaus organo nario vietą. Šio pastebėjimo kontekste Aprašo nuostatas siūlytume peržiūrėti ir suderinti.

5. Atkreiptinas dėmesys, kad Aprašo 2.9 papunktyje įtvirtintos sąvokos apibrėžtyje vartojamos formuluotės „vadovų atrankos paslaugas teikiančių fizinių <...> asmenų deleguotas asmuo“ yra netiksli, nes, mūsų nuomone, jei fizinis asmuo teikia tokias paslaugas, tai jis gali būti tik pats minėtos komisijos nariu.

6. Atsižvelgiant į tai, kad Aprašo 2.10 papunktyje įtvirtinta sąvoka „nepriklausomas kolegialaus organo narys“, kurios trumpinys neįvedamas, siūlytume ją nuosekliai vartoti ir kituose Aprašo nuostatose (žr. Aprašo 2.13, 15.2 papunkčiai, 15, 16 punktai kt.).

7. Aprašo 5 punkte formuluotę „valstybės ir savivaldybės“ siūlytume išbraukti kaip perteklinę, vertinant Aprašo 2.7 papunkčio ir 7 punkto bei 7.6 papunkčio kontekste. Šios pastabos kontekste siūlytume tikslinti ir Aprašo 40 punktą.

8. Valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymo 10 str. 8 dalyje nustatyta, kad fiziniai asmenys, atitinkantys valdybos nariui nustatytus *bendruosius ir specialiuosius reikalavimus*, paraiškas tapti įmonės valdybos nariu gali teikti Vyriausybės nustatyta tvarka <...>. Be kita ko, minėto įstatymo 10 str. 4 dalyje nustatyti bendrieji reikalavimai, o vienas iš jų siejamas su fizinio asmens nepriklausomumu, t.y. kad fizinis asmuo turėtų būti nesusijęs su kitais juridiniais asmenimis ryšiais, dėl kurių galėtų kilti interesų konfliktas. Vertinant tai, mūsų nuomone, nepriklausomumo reikalavimai Apraše turėtų būti priskiriami prie bendrųjų reikalavimų. Kartu pažymėtina, kadangi Apraše nenustatomi ir specialieji reikalavimai, o tik deklaruojama, kad juos nustatys atranką inicijuojantis subjektas, siūlytume tikslinti ir Aprašo II skyriaus pavadinimą. Atitinkamai turėtų būti peržiūrėti ir Aprašo 2.10, 33.7 papunkčiai ir 4 punktas ir kt. nuostatos.

9. Norminiuose teisės aktuose įtvirtinami bendro pobūdžio *nurodymai* tam tikrų visuomeninių santykių dalyviams. Šiuo konkrečiu atveju, Aprašo 16 punktas neįtvirtina nurodymo, t.y. neformuoja konkrečios elgesio taisyklės, o įtvirtina alternatyvą, neapibrėžiant, kada kuri taikoma. Atsižvelgiant į tai, reikėtų tikslinti Aprašo 16 punkto pirmąjį sakinį.

Taip pat siekiant konkrečios taisyklės formavimo, siūlytume Aprašo 16 punkto antrajame sakinyje vietoj žodžio „rekomenduojama“ įtvirtinti „gali būti esant numatytoms aplinkybės“ ar pan., nes aplinkybės, kurioms esant skiriamas pakaitinis narys, įtvirtintos minėtoje nuostatoje.

Be kita ko, atkreiptinas dėmesys, kad Aprašo 16 punkto antrojo sakinio nuostata formuluoja dispozityvią nuostatą dėl pakaitinių narių skyrimo, tuo tarpu Aprašo 25 punkto nuostata imperatyvią, todėl šiuo aspektu nuostatos turėtų būti suderintos.

10. Vadovaujantis Asociacijų įstatymo 2 str. 2 dalimi sąvokos „asociacija“ ir „organizacija“ laikytinos sinonimais, todėl atitinkamai reikėtų tikslinti Aprašo 19 punkto pirmąjį sakinį.

11. Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų, patvirtintų teisingumo ministro 2013 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. 1R-298, 6.1 papunktyje nustatyta, kad jei teisės akto pavadinimas, kuris prasideda žodžiais „Lietuvos Respublika“, minimas ne kartą, pirmą kartą parašius visą pavadinimą, toliau jis gali būti rašomas be žodžių „Lietuvos Respublika“. Vertinant tai, siūlytume tikslinti Aprašo 20 punktą, nes pirminė nuoroda į minėtą įstatymą pateikiama Aprašo 13 punkte.

12. Aprašo 2.2 papunktyje sąvoka „atranka“ apibrėžiama kaip *procedūros*, kurių tikslas – atrinkti tinkamiausią kandidatą į nepriklausomo kolegialaus organo nario pareigas. Vertinant sąvokos turinį, siūlytume peržiūrėti Aprašo nuostatas, nes kai kuriose iš jų vartojamas perteklinės formuluotės – „atrankos procesas“ ir (arba) „atrankos procedūros“ (žr. Aprašo IV skyriaus pavadinimas ir Aprašo 23, 25 punktai kt. nuostatos, VI skyriaus pavadinimas ir kt.).

13. Atkreiptinas dėmesys, kad Aprašo 23 punkte duodama nuoroda į neegzistuojantį Aprašo 20.2 papunktį. Siūlytume minėtą nuorodą tikslinti.

14. Aprašo 26 punkte nustatyti atvejai, kuomet atranka turėtų būti inicijuojama. Siūlytume įvertinti, ar neturėtų būti aptartas atvejis, jei įsteigiamas naujas juridinis asmuo, kada inicijuojama atranka į tokio juridinio asmens kolegialaus organo narius?

15. Valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymo 10 str. 8 dalyje nustatyta, kad fiziniai asmenys, <...> *paraiškas* tapti įmonės valdybos nariu gali teikti Vyriausybės nustatyta tvarka <...>. Vertinant tai, jog vadovaujantis įstatymine nuostata turėtų būti teikiamos paraiškos, o ne prašymai, siūlytume tikslinti Aprašo 33.9 papunktį, 34 punktą taipogi Aprašo priedą ir peržiūrėti Aprašo kitas nuostatas.

16. Aprašo 33.9 papunktyje vartojamą formuluotę „nustatytus kriterijus atitinkantys kandidatai“ siūlytume tikslinti, nes nėra aišku, kokie kriterijai turimi omenyje. Jei turima omenyje bendrieji, specialieji ir nepriklausomumo reikalavimai (Aprašo II skyrius), siūlytume atitinkamai tikslinti formuluotę.

Kartu atkreiptinas dėmesys, kad nėra aišku, kokie „privalomi dokumentai“ turimi omenyje Aprašo 33.9 papunktyje.

17. Atkreiptinas dėmesys, kad Aprašo 33.8 papunktyje nustatyta, kad skelbime apie atranką nurodoma dokumentų pateikimo vieta ir būdai. Aprašo nuostatose dokumentų pateikimo būdai nėra aptarti, siūlytume įvertinti, ar nebūtų tikslinga juos reglamentuoti Apraše.

18. Aprašo 40 punkte nustatyta, kad *sprendimas dėl galutinio sąrašo sudarymo priimamas bendru visų atrankos komisijos narių sutarimu arba kai už pasiūlytą kandidatų sąrašą balsuoja daugiau kaip 1/2 atrankos komisijos narių*. Pažymėtina, kad nėra aiškus įtvirtintos alternatyvos taikymo atvejai, todėl nuostata turėtų būti tikslinama. Šio pastebėjimo kontekste turėtų būti įvertintas ir Aprašo 45 punkto antrasis sakinys.

Kartu pažymėtina, kad minėtoje nuostatoje vartojama formuluotė „sąrašas“, nors pirmame sakinyje įvestas trumpinys „kandidatų sąrašas“. Siekiant teisinio aiškumo, formuluotės turėtų būti suderintos.

19. Kalbiniu aspektu turėtų būti tikslinama Aprašo 46 punkte numatyta išimtis, nes šiuo metu ji nėra aiški loginiu aspektu.

20. Kadangi atrankos pokalbiai gali vykti ne vieną dieną (Aprašo 42.1 papunktis), Aprašo 51 punkte nurodomas termino atskaitos momentas nėra tikslus, todėl turėtų būti koreguojamas.

21. Aprašo 53.1 papunktyje nėra aišku, kodėl nustatoma alternatyva dėl termino dokumentams pateikti, koku atveju, kuri taikoma. Be kita ko, nėra aišku, ar būtina antroji alternatyva, jei nustatoma galimybė terminą pratęsti 2 darbo dienoms. Siūlytume įvertinti šio pastebėjimo kontekste ir atitinkamai patikslinti.

22. Iki sprendimo skirti kandidatą kolegialaus organo nariu arba siūlymo už jį balsuoti visuotiniame akcininkų susirinkime atranką inicijuojančiam subjektui gali būti žinomi tik Aprašo 54 punkte nurodomi pirmieji du pagrindai/priežastys. Todėl manytume, kad Aprašo 55 punkte nuoroda į Aprašo 54 punktą nėra tinkama, nes jos reguliavimo apimtis yra platesnė, t.y. apima pagrindus/priežastis, kuomet atranką inicijuojantis subjektas jau savo sprendimą turėtų pripažinti netekusiu galios, nes tos aplinkybės paaiškėja po kandidato paskyrimo kolegialaus organo nariu arba siūlymo už jį balsuoti visuotiniame akcininkų susirinkime.

Taip pat Aprašo 54 punkte nėra logiška ir antrojo sakinio nuostata, vertinant ją pirmojo sakinio kontekste, t.y. informuojant kandidatą turėtų būti pateikiama nuoroda į Aprašo 54 punkto nuostatas, kuriose įtvirtinti kandidato neskrymo arba siūlymo už jį nebalsuoti pagrindai/priežastys, o kitame teiginyje nustatoma, kad atranką inicijuojantis subjektas neprivalo nurodyti sprendimo ar siūlymo nepriėmimo priežasčių.

23. Aprašo 56 punktą siūlytume suderinti su Aprašo 53 punktu, nes pastarajame nurodoma, kad atranką inicijuojantis subjektas tik gavęs komisijos perduotus dokumentus atlieka žemiau nurodytas procedūras, todėl Aprašo 56 punkte įtvirtinimas, kad sprendimas turi būti priimamas per 5 darbo dienas nuo atrankos komisijos perduotų dokumentų ne Koreliuoja su Aprašo 53 punkto nuostata.

Taip pat manytume, kad nėra korektiška ir likusi alternatyva, t.y. sprendimas turi būti priimamas per 5 darbo dienas nuo kandidato gautų dokumentų originalų gavimo dienos arba per 5 darbo dienas nuo teisėsaugos, kontrolės ir kitų institucijų, įstaigų ar įmonių (toliau - teisėsaugos institucijos) atsakymų gavimo dienos, nes Aprašo 53.2 papunktis suponuja tai, kad visais atvejais atranką inicijuojantis subjektas kreipiasi į teisėsaugos institucijas ir turi sulaukti jų atsakymo.

24. Aprašo 57 punkte nurodoma, kad atranką inicijuojantis subjektas informuoja išrinktą asmenį, tuo tarpu Aprašo 58 punkte nurodoma, kad kolegialaus organo narys turi gauti pranešimą. Siekiant teisinio aiškumo, formuluotes siūlytume suderinti.

25. Aprašo 58 punkte nėra numatomas terminas sutarties pasirašymui, nors minėto punkto antrojo sakinio formuluotė „nepasirašius sutarties per šiame punkte nurodytą terminą <...>“ suponuja, kad terminas turėtų būti nustatytas. Pastebėtina, kad šios nuostatos pirmajame sakinyje įtvirtintas ne sutarties pasirašymo terminas, o kreipimosi į įmonę dėl sutarties pasirašymo terminas. Vertinat pastebėjimą, nuostata turėtų būti patikslinta.

Gerda Štaraitė-Barsulienė, tel. 8 706 63 791, el. p. gerda.staraite@lrv.lt